

**Стратегія розвитку
Юнаківської територіальної громади
на 2022–2027 рр.**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ЮНАКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	5
1.1 Історія створення громади.....	5
1.2 Природно-ресурсний потенціал громади.....	6
1.3 Населення та людський потенціал громади.....	9
1.4 Транспорт та зв'язок.....	14
1.5 Виробничо-підприємницький потенціал громади.....	15
1.6 Розвиток соціальної сфери у громаді.....	20
1.6.1 Освіта.....	20
1.6.2 Охорона здоров'я.....	22
1.6.3 Культура та дозвілля.....	22
1.7 Фінансово-бюджетний потенціал громади.....	24
1.8 Рекреаційно-туристичний потенціал громади.....	31
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЮНАКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	37
2.1 SWOT-аналіз розвитку громади.....	37
2.2 Сценарії розвитку громади.....	39
2.2.1 Песимістичний сценарій (ескалація воєнного конфлікту).....	39
2.2.2 Реалістичний сценарій (перехід війни у стадію «замороженого конфлікту»).....	41
2.2.3 Оптимістичний сценарій (завершення воєнних дій у короткостроковій перспективі).....	44
2.3 Потенційні інвестиційні проєкти у межах реалізації стратегії розвитку та повоєнного відновлення громади.....	47
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ..	56

ВСТУП

Стратегія розвитку Юнаківської територіальної громади на 2022–2027 рр. базується на врахуванні ретроспективного аналізу соціально-економічного потенціалу громади протягом 2020–2024 рр. та визначенні потенційних сценаріїв розвитку і післявоєнного відновлення громади до 2027 р. Документ передбачає аналіз поточного рівня потенціалу громади, з урахуванням його втрат, спричинених війною, її сильних та слабких сторін, загроз та можливостей, визначення прогностичних сценаріїв розвитку громади, а також перспективних напрямків реалізації інвестиційних проєктів. Стратегію розвитку Юнаківської об'єднаної територіальної громади на 2022–2027 роки розроблено Сумським державним університетом.

Нормативно-правовою основою розроблення стратегії є Закон України № 156-VIII від 5 лютого 2015 р. «Про засади державної регіональної політики» (зі змінами), Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні» (зі змінами), а також **Розпорядження Сумської обласної державної адміністрації № від Про розроблення Стратегії розвитку Юнаківської територіальної громади на 2022–2027 рр.** Інформаційно-аналітичну базу розроблення Стратегії становлять дані офіційної статистики, наданої виконавчим комітетом Юнаківської об'єднаної територіальної громади, інформація з офіційного сайту та відкритих джерел, програми розвитку Сумської області.

Метою розроблення стратегії розвитку Юнаківської територіальної громади на 2022–2027 рр. є визначення пріоритетних напрямків збалансованого соціально-економічного розвитку громади в умовах післявоєнного відновлення з урахуванням можливих сценаріїв розвитку Юнаківської об'єднаної територіальної громади. Основні положення стратегії можуть бути використані під час підготовки проєктів бюджету Юнаківської об'єднаної територіальної громади, інвестиційних проєктів післявоєнного відновлення та інших програмних і прогностичних документів. Це дозволить підвищити якість планування післявоєнного

відновлення та розвитку громади, всебічне врахування її сильних та слабких сторін, можливостей та загроз.

Розроблення стратегії розвитку Юнаківської територіальної громади на 2022–2027 рр. є важливим інструментом для посилення партнерства з обласною державною адміністрацією, органами місцевого самоврядування, вищими навчальними закладами, потенційними вітчизняними та закордонними корпоративними та індивідуальними інвесторами задля інтенсифікації співпраці всіх стейкхолдерів та забезпечення суспільної підтримки реалізації заходів щодо відновлення та розвитку громади.

Стратегія розвитку Юнаківської територіальної громади на 2022–2027 рр. формує бачення збалансованого розвитку територіальної громади та механізми його забезпечення з урахуванням наявного природно-ресурсного, людського, інфраструктурного, виробничо-підприємницького, соціального, фінансово-бюджетного, рекреаційно-туристичного потенціалу. Стратегія може бути переглянута та актуалізована з урахуванням суттєвих змін поточного стану потенціалу Юнаківської об'єднаної територіальної громади внаслідок дії внутрішніх та зовнішніх факторів, а також обставин непереборної сили.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ЮНАКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Історія створення громади

Юнаківська об'єднана територіальна громада (далі – ОТГ) утворена 24 листопада 2020 р. у відповідності до норм Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» шляхом об'єднання Басівської сільської ради, Могрицької сільської ради, Кияницької сільської ради, Юнаківської сільської ради з центром у селі Юнаківка, яке розташоване за 44 км від обласного центру.

Центр громади – село Юнаківка, засноване в 1685 році вихідцями з Волині, що оселялися недалеко від городища, на землях судді Сумського полку Семена Андрійовича Юнока. Від його прізвища і походить назва слобод. Під час шведської навали в 1708–1709 роках сюди переселилася частина жителів Ромен. За короткий час невеличка слобода перетворилась на значний населений пункт. Спочатку Юнаківка входила до складу Сумської сотні Сумського полку, а потім (з 1780 р.) до Сумського повіту Харківського намісництва. З 1796 року – волосний центр Сумського повіту Слобідсько-Української, а з 1835 р. Харківської губернії.

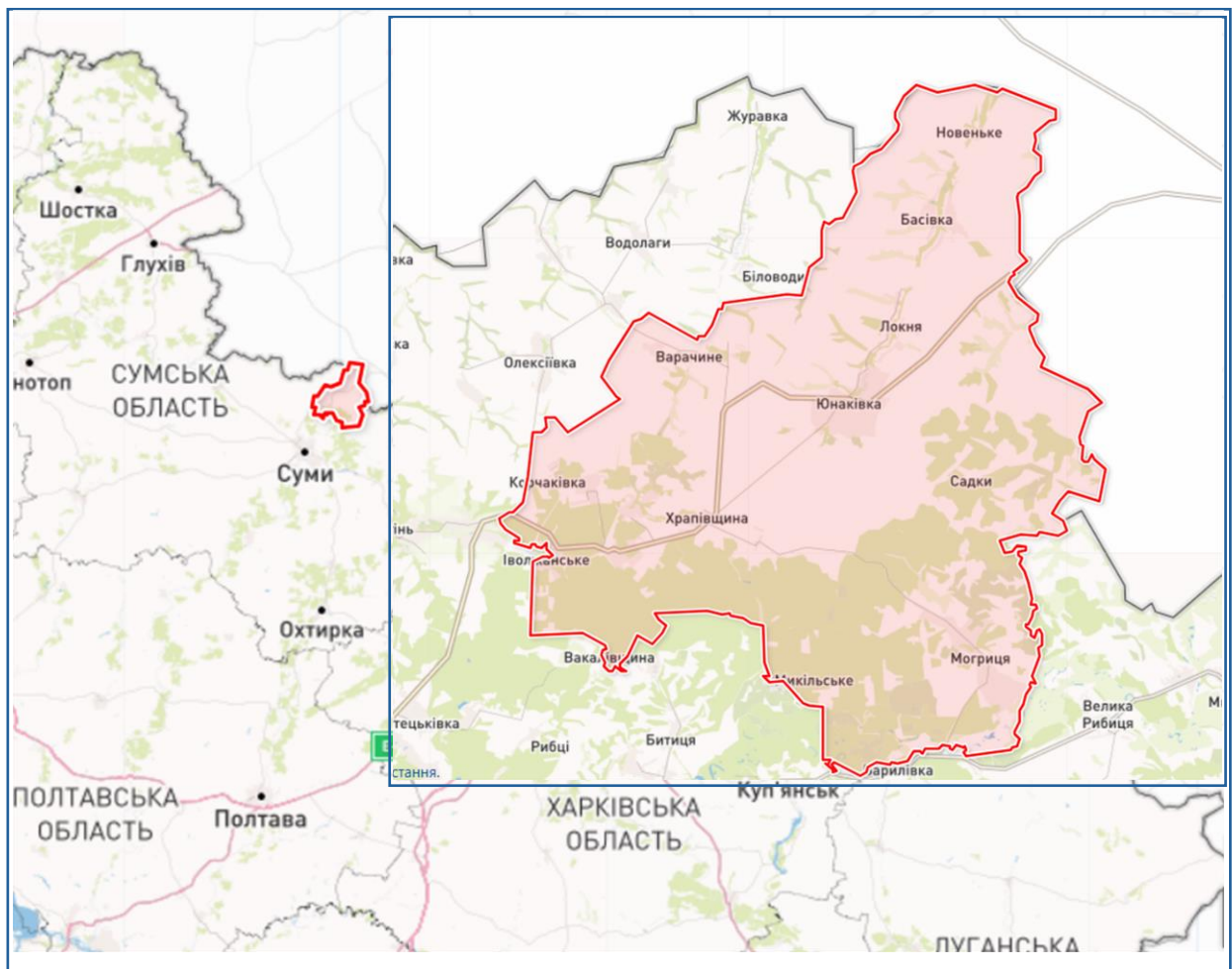
З 1869 року в списках населених територій Харківської губернії значиться хутір Кияниця, при річці Олешні, а при ньому помістя «Кияницьке», Марії Матвіївни Лещинської, що дісталось їй по заповіту Івана Герасимовича Харитоненка, коли вона одружилась з Миколою Йосиповичем Лещинським. При помісті з 1866 року працював цукровий завод, що виробляв цукор та чорну патоку. Крім того працював цегельний завод.

Басівка в історичних документах вперше згадується в 1662 році, а Могриця, що знаходиться за 35 км від районного та обласного центру міста Суми, – відома з 1672 року.

1.2. Природно-ресурсний потенціал громади

Юнаківська територіальна громада розташована на північному сході України, у східній частині Сумської області (рис. 1.2.1). Входить до складу Сумського району. Межує з Хотинською селищною громадою, Сумською міською громадою та Миропільською сільською громадою. Має спільний кордон з російською федерацією, що створює значні безпекові загрози.

Адміністративним центром громади є село Юнаківка. До складу громади входять Юнаківська сільська рада (села Юнаківка, Садки) та три старостинські округи: Кияницький (села Кияниця, Варачине, Іволжанське, Мар'їне, Мала Корчаківка, Корчаківка, Нова Січ, Храпівщина, Яблунівка), Басівський (села Басівка, Локня, Новеньке), Могрицький (село Могриця).

© 2023 «Візіком» [1]

Рисунок 1.2.1 – Географічне розташування Юнаківської об'єднаної територіальної громади

Загальна площа в адміністративних межах громади – 342,1 км². Відстань від адміністративного центру громади до села Кияниця – 14 км, до села Басівка – 10 км, до села Могриця – 22 км, до м. Суми – 44 км (табл. 1.2.1).

Таблиця 1.2.1 – Відстань від населених пунктів до центру громади

Назва старостинського округу	Назва населеного пункту	Відстань від сільських населених пунктів до центру громади, км		
		до районного центру (м. Суми), км	до центру громади, км	до найближчої зупинки громадського транспорту, км
Юнаківська сільська рада	Юнаківка	44	0	0,2
		50	6	6
Кияницький старостинський округ	Кияниця	30	14	0
	Варачине	38	10,6	2,5
	Іволжанське	28	17	0
	Мар'їне	38	13	0
	Мала Корчаківка	28	21	3
	Корчаківка	32	17,5	3
	Нова Січ	33	14	0
	Храпівщина	34	11	0
Басівський старостинський округ	Яблунівка	41	8	0
	Басівка	57	10	0
	Локня	47	7	0
Могрицький старостинський округ	Новеньке	61	18	4
	Могриця	31	22	7

Загальна площа земель в адміністративних межах Юнаківської ОТГ становить 34 213,35 га, з яких більше половини займають сільськогосподарські угіддя (табл. 1.2.2). Структура земель добре диверсифікована, значною є частка лісових масивів, площ під водними об'єктами, що створює гарну природно-ресурсну базу для різних видів виробничої діяльності та проживання. Слід зазначити, що більше 70 га території громади є природоохоронними зонами, що створює значний туристично-рекреаційний потенціал.

Таблиця 1.2.2 – Склад земельних угідь, що належать Юнаківській ОТГ

Види земельних угідь	Площа, га
Сільськогосподарські угіддя	21900,1435
з них у використанні	20015,416
Під водними об'єктами	182,0771
Залісненні	9662,0246
Землі запасу	2599,5466
Землі державного резерву	929,5424
Природоохоронні зони	70,8632
у т.ч. заповідники	-
заказники	15,2
дендропарки тощо	55,6632

Природний ландшафт Юнаківської громади характеризується розгалуженою системою водойм. По території громади протікають річки Олешня (права притока Псла), річка Локня (права притока Суджі), річка Псел. Псел протікає по території громади поблизу населених пунктів Могриця та Грунівка. Річка Олешня бере початок біля с. Нова Січ та впадає у річку Псел поблизу Сум. Річка Локня бере початок поблизу с. Храпівщина, протікаючи по території громади через с. Юнаківка, Локня, Басівка, Новеньке та впадає у річку Суджа (праву притоку Псла) на території росії. Крім того, поблизу с. Іволжанське знаходиться артезіанське джерело води, з якого видобувається сировина для виробництва мінеральної води «Іволжанська».

1.3. Населення та людський потенціал громади

Станом на кінець 2023 року загальна чисельність зареєстрованого населення Юнаківської ОТГ становила 4311 осіб та за останні три роки скоротилась на 238 осіб (табл. 1.3.1). Слід відзначити, що скорочення відбувалось рівномірно у розрізі всіх населених пунктів громади, окрім села Локня, де спостерігався приріст населення у 2023 році порівняно з 2020 роком. Найбільш населеними пунктами громади є селища Юнаківка, Кияниця, села Могриця та Басівка, де чисельність населення перевищує 500 осіб. Також до складу громади входять 2 села з кількістю населення менше 5 осіб (села Новеньке та Садки).

Таблиця 1.3.1 – Чисельність наявного населення у розрізі населених пунктів, осіб (на кінець року)

Населений пункт	2020	2021	2022	2023
Басівка	470	437	437	468
Корчаківка	192	187	178	174
Локня	203	188	243	249
Могриця	741	696	670	669
Нова Січ	229	223	217	209
Новеньке	3	3	3	2
Садки	2	2	2	2
Храпівщина	214	212	207	207
Юнаківка	1329	1274	1240	1236
Яблунівка	123	124	120	113
Варачине	17	16	15	14
Іволжанське	181	178	173	167
Кияниця	650	630	626	614
Мар'їне	112	111	107	108
Мала Корчаківка	83	83	80	79
Всього	4549	4364	4318	4311

У структурі населення громади переважають жінки (табл. 1.3.2), що характерно для всіх населених пунктів, крім сіл Варачине, Новеньке та Садки.

Таблиця 1.3.2 – Статова структура населення у розрізі населених пунктів станом на 11.10.2021 р., осіб

Населений пункт	Чоловіки	Жінки
Басівка	176	261
Корчаківка	72	115
Локня	89	99
Могриця	301	395
Нова Січ	100	123
Новеньке	3	-
Садки	2	-
Храпівщина	81	131
Юнаківка	628	646
Яблунівка	48	76
Варачине	13	3
Іволжанське	73	105
Кияниця	228	402
Мар'їне	49	62
Мала Корчаківка	31	52
Всього	1897	2470

Трудовий потенціал громади характеризує вікова структура населення (табл. 1.3.3). Частка працездатного населення протягом 2020–2023 років становить близько 51–55 % загальної чисельності населення. У той же час, абсолютна чисельність працездатного населення має тенденцію до скорочення, аналогічно як і загальна чисельність населення. У той же час, у структурі населення громади частка дітей становить 16–19 %, а частка пенсіонерів 27–29 %, що вказує на тенденцію до старіння населення, притаманну на сьогодні більшості регіонів. Привертає увагу і той факт, що в структурі працездатного населення громади останні роки значно переважає населення віком 36–59 років за всіма старостинськими округами, що становить загрози для розвитку громади в майбутньому.

Станом на кінець 2023 року серед мешканців громади налічується 330 осіб, що належать до соціально вразливих категорій (табл. 1.3.5). Протягом 2023 року у громаді зросла чисельність осіб з інвалідністю та учасників антитерористичної операції (далі – АТО), операції об'єднаних сил (далі – ООС), учасників бойових дій (далі – УБД). Також у громаді зареєстровано 55 соціальних сімей, з них 13 у яких є 5 і більше дітей.

Таблиця 1.3.3 – Вікова структура населення у розрізі населених пунктів станом на кінець року, осіб

Старостинський округ (населені пункти)	Рік	Діти (0-17 років)	Працездатне населення		Пенсіонери (60+ років)
			у т.ч. 18-35 років	36-59 років	
Юнаківська сільська рада (села Юнаківка, Садки)	2020	256	328	439	308
	2021	243	319	421	293
	2022	267	302	355	318
	2023	225	227	435	351
Кияницький старостинський округ (селища Кияниця, Варачине, Іволжанське, Мар'їне, Мала Корчаківка, села Корчаківка, Нова Січ, Храпівщина, Яблунівка)	2020	306	375	604	516
	2021	291	355	609	509
	2022	289	151	856	427
	2023	263	219	691	512
Басівський старостинський округ (села Басівка, Локня, Новеньке)	2020	128	112	131	305
	2021	81	99	249	199
	2022	133	112	138	300
	2023	100	101	319	199
Могрицький старостинський округ (село Могриця)	2020	143	146	250	202
	2021	134	126	244	192
	2022	134	87	200	249
	2023	125	84	263	197
Всього	2020	833	961	1424	1331
	2021	749	899	1523	1193
	2022	823	652	1549	1294
	2023	713	631	1708	1259

Таблиця 1.3.5 – Соціально вразливі категорії населення станом на кінець року, осіб

Старостинський округ (населені пункти)	Рік	Особи з інвалідністю	у т.ч. діти з інвалідністю	Діти-сироти та позбавлені батьківського піклування	Учасники АТО, ООС, УБД	ВПО
Юнаківська сільська рада (села Юнаківка, Садки)	2022	44	2	6	14	24
	2023	48	3	10	15	19
Кияницький старостинський округ (селища Кияниця, Варачине, Іволжанське, Мар'їне, Мала Корчаківка, села Корчаківка, Нова Січ, Храпівщина, Яблунівка)	2022	47	5	5	16	29
	2023	65	6	5	22	21

Старостинський округ (населені пункти)	Рік	Особи з інвалідністю	у т.ч. діти з інвалідністю	Діти-сироти та позбавлені батьківського піклування	Учасники АТО, ООС, УБД	ВПО
Басівський старостинський округ (села Басівка, Локня, Новеньке)	2022	24	1	-	12	5
	2023	29	0	0	12	0
Могрицький старостинський округ (село Могриця)	2022	26	2	6	6	49
	2023	25	2	6	7	35
Всього	2022	141	10	17	48	107
	2023	167	11	21	56	75

Примітки: ВПО – внутрішньо переміщена особа

Найбільша частка працюючого населення громади (більше 40 %) зайнята лише в особистому підсобному господарстві (табл. 1.3.4). Досить значна кількість населення зайнята у соціальній сфері та сільському господарстві, тоді як рівень зайнятості в промисловості невисокий. Така структура свідчить про наявність резервів використання трудового потенціалу громади за умови створення робочих місць.

Таблиця 1.3.4 – Зайнятість населення у розрізі населених пунктів станом на кінець року, осіб

Старостинський округ (населені пункти)	Рік	Працююче населення	у тому числі					Безробітні
			у промисловості	у сільському господарстві	у т.ч. зайняті у фермерському господарстві	у соціальній сфері	в особистому підсобному господарстві	
Юнаківська сільська рада (села Юнаківка, Садки)	2022	517	27	69	44	81	211	3
	2023	501	25	67	41	71	146	8
Кияницький старостинський округ (селища Кияниця, Варачине, Іволжанське, Мар'їне, Мала Корчаківка, села Корчаківка, Нова Січ, Храпівщина, Яблунівка)	2022	958	89	83	81	80	503	3
	2023	821	71	79	73	80	351	5

Старостинський округ (населені пункти)	Рік	Працююче населення	у тому числі					Безробітні
			у промисловості	у сільському господарстві	у т.ч. зайняті у фермерському господарстві	у соціальній сфері	в особистому підсобному господарстві	
Басівський старостинський округ (села Басівка, Локня, Новеньке)	2022	247	10	100	11	62	64	2
	2023	153	7	52	10	49	54	5
Могрицький старостинський округ (село Могриця)	2022	286	-	21	15	85	165	1
	2023	243	-	21	14	71	137	5
Всього	2022	2008	126	273	151	308	943	9
	2023	1718	103	219	138	271	688	23

За останній рік простежується скорочення чисельності працюючого населення за всіма населеними пунктами громади та всіма напрямками, що є наслідком близькості до кордону в умовах війни. Це підтверджують і дані щодо населення, яке перебуває за межами громади (табл. 1.3.5).

Таблиця 1.3.5 – Населення, що знаходиться за межами громади, станом на кінець року, осіб

Старостинський округ (населені пункти)	2022	2023
Юнаківська сільська рада (села Юнаківка, Садки)	185	498
Кияницький старостинський округ (селища Кияниця, Варачине, Іволжанське, Мар'їне, Мала Корчаківка, села Корчаківка, Нова Січ, Храпівщина, Яблунівка)	203	516
Басівський старостинський округ (села Басівка, Локня, Новеньке)	-	453
Могрицький старостинський округ (село Могриця)	69	269
Всього	457	1736

Протягом 2023 року з громади виїхало майже в 4 рази більше мешканців, ніж за попередній період і станом на 01.01.2024 року за межами громади перебуває близько 40 % її населення. Слід відзначити, що причинами виїзду є не лише безпекові умови, а й пошук робочих місць, втрачених в умовах війни.

У період з 06.08.2024 р. по 01.10.2024 р. на виконання рішення Ради оборони та розпорядження начальника Сумської обласної військової адміністрації у рамках обов'язкової евакуації населення, яке потрапляє в зону вогневого ураження ворога з Юнаківської ОТГ було евакуйовано понад 860 жителів.

1.4. Транспорт та зв'язок

Протяжність доріг з твердим покриттям: 74,649 км, у т.ч. комунальних: 58,649 км. Через територію Юнаківської ОТГ проходить автомобільний шлях національного значення – Н-07 (Київ – Суми – Юнаківка), капітальний ремонт якого було частково здійснено у 2021 році у рамках програми «Велике будівництво», ініційованої Президентом України. Однак, протягом 2022-2024 рр. ця автомобільна дорога, як і інші дороги місцевого значення, що проходять через територію Юнаківської ОТГ, зазнали суттєвого зносу та механічних пошкоджень, що спричинено воєнними діями. Враховуючи зазначене, як ділянка автомобільного шляху національного значення Н-07, так і інші дороги з твердим покриттям на території громади потребують відновлення після завершення активних бойових дій.

Мережа покриття для руху залізничного транспорту на території Юнаківської ОТГ відсутня.

1.5. Виробничо-підприємницький потенціал громади

Виробничо-підприємницький потенціал Юнаківської ОТГ сформувався переважним чином під впливом наявного природно-ресурсного потенціалу. Зокрема, значні площі сільськогосподарських угідь (понад 21,9 тис. га), а також земель лісового фонду створюють передумови для розвитку сільськогосподарської діяльності за рахунок функціонування малих та середніх фермерських господарств, що спеціалізуються як на вирощуванні сільськогосподарських культур, так і на розведенні великої рогатої худоби молочних порід. Крім того, на території Юнаківської ОТГ, а саме у с. Іволжанське, у лісовій зоні, не забрудненій промисловим та сільськогосподарськими об'єктами, знаходиться Іволжанське родовище, з якого видобувається мінеральна природна столова гідрокарбонатна кальцієва, магнієво-кальцієва вода, яка відповідає вимогам державного стандарту України та рекомендована до промислового розливу. Освоєнням родовища займається ТОВ «Завод Іволжанської води», що спеціалізується на виробництві безалкогольних напоїв; виробництві мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки. Існуючий виробничо-підприємницький та демографічний потенціал також створює передумови для розвитку мікробізнесу у сфері обслуговування (роздрібна торгівля, випічка хліба та кондитерських виробів). Цю нішу освоєно переважно фізичними особами-підприємцями.

Разом з тим, потенційними напрямками підприємницької діяльності, які на поточний момент характеризуються недостатньою реалізацією, можна визначити сегмент тимчасового розміщення населення та кемпінги (крейдяний кар'єр поблизу с. Могриця є унікальним у регіоні місцем, яке характеризується значним рекреаційно-туристичним потенціалом, що в умовах повоєнного відновлення може стати центром проведення ярмарок крафтярів, музичних та культурних фестивалів, зеленого туризму, забезпечуючи при цьому як робочі місця, так і надходження до місцевого бюджету від місцевих податків і зборів

(туристичного збору, єдиного податку). Перспективним бізнес-напрямком повоєнного відновлення у громаді може також стати розвиток туристичного бізнесу, зокрема, створення туристичних маршрутів на базі Кияницького парку та прилеглих до нього територій у с. Кияниця, що є вдалим поєднанням історично-культурної спадщини та природно-ресурсного потенціалу.

Станом на 01.04.2024 р. наявний виробничо-підприємницький потенціал охоплював 35 суб'єктів підприємницької діяльності, з яких 23 юридичні особи та 12 фізичних осіб. Суб'єкти підприємництва здійснюють господарську діяльність за такими галузями народного господарства як промисловість, сільське та лісове господарство, житлово-комунальне господарство та ін.

Так, на території громади функціонують 2 об'єкти промисловості, а саме:

- ТОВ «Завод Іволжанської води» (с. Іволжанське), що спеціалізується на виробництві безалкогольних напоїв;
- Юнаківська електропідстанція «Сумиобленерго» (с. Юнаківка).

Найбільш перспективною та поширеною у громаді є господарська діяльність у сфері сільського та лісового господарства, що представлена такими підприємствами як:

- фермерське господарство «Захарченка А.В.» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Юнаківка);
- фермерське господарство «Нива-2007» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Юнаківка);
- фермерське господарство «Зернова долина» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Храпівщина);
- фермерське господарство «Свистуненко І.М.» – вирощування зернових культур (с. Локня);
- ТОВ агрофірма «Семереньки» – вирощування зернових (с. Печини Тростянецький р-н);
- фермерське господарство «Бараненко В.О.» – вирощування зернових культур (с. Локня);

- фермерське господарство «Едем» – вирощування зернових культур;
- ПрАТ «Іскра» – вирощування зернових та технічних культур розведення великої рогатої худоби молочних порід (с. Басівка);
- ТОВ «Басагропром» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Локня);
- ТОВ «ЛОКНЯ-СЛОБОДА» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Басівка);
- ТОВ «Діамант-Агро» – вирощування сільськогосподарських культур (с. Могриця);
- ТОВ «Аверс Інтернешнл» – вирощування зернових культур;
- ТОВ «Агрофірма Могрицька» – вирощування зернових культур;
- ТОВ «Зернова Сумщина» – вирощування зернових культур;
- фермерське господарство «Шерстюк Є.В.» – вирощування зернових культур;
- ТОВ «Індичка» – вирощування зернових культур;
- фермерське господарство «Жинжир» – вирощування зернових культур;
- ПрАТ «Іскра слобода» – вирощування зернових культур;
- філія «Сумське лісове господарство Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» – лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві.

Бюджетоутворюючими підприємствами є: ПрАТ «Іскра», фермерське господарство «Зернова Долина».

У Юнаківській ОТГ також функціонує 1 підприємство житлово-комунального господарства, що здійснює забезпечення населення питною водою – комунальне підприємство «СВІТАНОК».

У громаді також зареєстровано 12 фізичних осіб-підприємців (далі – ФОП), а саме:

- Аліфанова Тетяна Володимирівна, роздрібна торгівля;
- Максименко Анатолій Олексійович, переробка молока та сироваріння;
- Остапенко Анатолій Іванович, роздрібна торгівля;
- Пройдисвіт Тетяна Вікторівна, роздрібна торгівля;
- Савочка Ігор Володимирович, роздрібна торгівля;
- Савочка Ірина Володимирівна, роздрібна торгівля;
- Сиротенко Олександр Миколайович, вирощування зернових;
- Ткаченко Анатолій Олександрович, випічка хліба та кондитерських виробів;
- Ткаченко Наталія Олексіївна, випічка хліба та кондитерських виробів;
- Халіченко Галина Володимирівна, роздрібна торгівля;
- Чайка Оксана Володимирівна, роздрібна торгівля;
- Шаповал Анатолій Михайлович, вирощування зернових.

Станом на 01.10.2024 р., переважна більшість фізичних осіб-підприємців припинили свою фактичну діяльність, що є результатами воєнної агресії та руйнування точок роздрібної торгівлі. Попри фактичну реєстрацію в громаді 12 ФОП, станом на 01.10.2024 р. фактичну підприємницьку діяльність провадить лише один суб'єкт – Халіченко Галина Володимирівна, що здійснює роздрібну торгівлю у с. Юнаківка.

Воєнна агресія російської федерації призвела до стрімкого скорочення рівня ділової та підприємницької активності в Юнаківській ОТГ, що спричинено, перш за все, безпековими викликами. Значна частина земель сільськогосподарського призначення визнані непридатними для використання за цільовим призначенням у господарській діяльності у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами. Аграрним підприємствам, землі сільськогосподарського призначення яких не можуть бути використані за цільовим призначенням, надаються пільги зі сплати податків і зборів (звільнення від нарахування та сплати єдиного податку та

орендної плати за земельні ділянки сільськогосподарського призначення, визнанні непридатними для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами). Складна безпекова ситуація суттєво обмежує використання доступного виробничо-підприємницького потенціалу, а також значно скорочує надходження від податків та зборів до бюджету ОТГ.

1.6. Розвиток соціальної сфери у громаді

1.6.1. Освіта

Станом на 01.10.2024 р. мережа закладів освітньої інфраструктури в Юнаківській ОТГ представлена трьома закладами загальної середньої освіти, одним навчально-виховним комплексом, трьома дошкільними та одним позашкільним навчальним закладом (табл. 1.6.1.1).

Таблиця 1.6.1.1 – Мережа навчально-виховних закладів Юнаківської ОТГ з деталізацією за контингентом здобувачів освіти станом на 01.04.2024 р. та 01.10.2024 р.

Назва	працює		кількість учнів		кількість дітей	
	всього	з них педпра- цівників	01.04.2024	01.10.2024	01.04.2024	01.10.2024
Юнаківський ЗЗСО I-III ступенів (с. Юнаківка)	28	14	92	69	–	–
Юнаківський ЗДО (ясла-садок) «Малютко» (с. Юнаківка)	13	3	–	–	32	19
Новосічанський ЗЗСО I-III ступенів (с. Нова Січ)	29	19	137	113	–	–
Кияницький ЗДО (ясла-садок) «Пролісок» (с. Кияниця)	14	4	–	–	31	14
Басівський ЗЗСО I-III ступенів (с. Басівка)	17	14	47	32	–	–
Басівський ЗДО (ясла-садок) «Соловейко» (с. Басівка)	1	1	–	–	0	0
Могрицька гімназія з дошкільним відділенням та початковою школою (с. Могриця)	25	16	50	45	11	10
ВСЬОГО	127	71	326	259	74	43

Примітки: ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти; ЗДО – заклад дошкільної освіти.

Варто відзначити, що усі заклади освіти здійснюють свою діяльність у дистанційному форматі, що обумовлено безпековою ситуацією у громаді. Крім того, усі заклади зазнали руйнувань, спричинених воєнною агресією росії, що потребує врахування цих обставин при формування стратегії повоєнної відбудови Юнаківської ОТГ.

Характеризуючи зміни контингенту здобувачів загальної середньої освіти станом на 01.10.2024 р. порівняно з 01.04.2024 р., можна відмітити, що на початку II кварталу цього року загальною середньою освітою було охоплено 326 учнів, тоді як на початку IV кварталу – лише 259 учнів.

Схожа динаміка спостерігається і у сфері дошкільної освіти. Так, станом на 01.04.2024 р. дошкільною освітою було охоплено 74 дитини, а вже станом на 01.10.2024 р. – лише 43 дитини (всього в громаді 61 дитина відповідної вікової групи).

Суттєві безпекові загрози та примусова евакуація населення, особливо родин з дітьми, призвели до того, що станом на 01.10.2024 р. з громади вибуло 199 дітей до більш безпечних громад Сумської області та 11 дітей – до інших регіонів України.

Мережа закладів позашкільної освіти Юнаківської ОТГ представлена комунальним закладом позашкільної освіти «Центр дитячої та юнацької творчості» Юнаківської сільської ради Сумського району Сумської області, що здійснює свою діяльність у громаді з 2022 року.

Окрім завдань відновлення мережі закладів освіти у Юнаківській ОТГ, важливим питанням стратегії повоєнної відбудови соціальної інфраструктури є також забезпечення комфортного транспортування дітей та учнів до закладів освіти, що потребує оновлення парку шкільних автобусів, що знаходяться у розпорядженні громади.

1.6.2 Охорона здоров'я

Мережа закладів охорони здоров'я у Юнаківській ОТГ представлена закладами, що за сімейно-територіальним принципом надають населенню кваліфіковану первинну лікувально-профілактичну допомогу (табл. 1.6.2.1). Амбулаторії загальної практики сімейної медицини у с. Юнаківка та с. Кияниця укомплектовані спеціальним транспортом. Варто відзначити, що у результаті воєнної агресії росії обидві амбулаторії зазнали руйнувань та потребують відновлення.

Таблиця 1.6.2.1 – Мережа закладів охорони здоров'я у Юнаківській ОТГ станом на 01.04.2024 р.

Назва	Місце знаходження	Кількість лікарів	Кількість середнього медичного персоналу	Наявність транспорту
Амбулаторія загальної практики сімейної медицини	с. Юнаківка	1	3	+
Амбулаторія загальної практики сімейної медицини	с. Кияниця	1	3	+
Фельдшерський пункт	с. Корчаківка	0	1	–
Фельдшерсько-акушерський пункт	с. Могриця	0	1	–
Фельдшерський пункт	с. Басівка	0	1	–

1.6.3 Культура та дозвілля

Гармонійному культурному розвитку населення Юнаківської ОТГ сприяє функціонування мережі культурно-дозвільних закладів (табл. 1.6.3.1), які знаходяться у найбільших населених пунктах громади. Разом з тим, частина цих закладів не функціонує на поточний момент, що обумовлено як відсутністю попиту на їх послуги, так і суттєвими безпековими викликами.

Саме тому в умовах повоєнного відновлення Юнаківської ОТГ доцільним є розроблення стратегії повернення існуючого потенціалу в експлуатацію чи зміна його функціонального призначення.

Таблиця 1.6.3.1 – Мережа культурно-дозвільних закладів у Юнаківській ОТГ станом на 01.04.2024 р.

Тип закладу	Назва	Місце знаходження	Діє (+) чи ні (-)
Музеї		с. Юнаківка	–
Будинки культури	Юнаківський сільський будинок культури	с. Юнаківка	+
	Басівський сільський будинок культури	с. Басівка	–
	Могрицький будинок культури	с. Могриця	+
Клуби	Корчаківський сільський клуб	с. Корчаківка	–
	Новосічанський сільський клуб	с. Нова Січ	+
	Іволжанський сільський клуб	с. Іволжанське	+
	Локнянський об'єкт дозвіллевой роботи	с. Локня	–
Бібліотеки	Кияницька сільська бібліотека	с. Кияниця	+
	Новосічанська сільська бібліотека	с. Нова Січ	–
	Корчаківська сільська бібліотека	с. Корчаківка	–
	Юнаківська сільська бібліотека	с. Юнаківка	+
	Басівська сільська бібліотека	с. Басівка	–
	Могрицька сільська бібліотека	с. Могриця	+
Інше	–	–	–

1.7. Фінансово-бюджетний потенціал громади

Аналіз фінансово-бюджетного потенціалу Юнаківської ОТГ доцільно проводити за такими напрямками: порівняння загальних (планових та фактичних) доходів і видатків бюджету ОТГ; аналіз динаміки та структури доходів і видатків загального фондів бюджету ОТГ, аналіз динаміки та структури доходів і видатків спеціального фондів бюджету ОТГ, аналіз динаміки та структури податкових надходжень, у т.ч місцевих податків і зборів.

Інформація щодо динаміки доходів і видатків бюджету Юнаківської ОТГ у 2021-2024 рр. у розрізі планових та фактичних показників представлена на рис. 1.7.1.

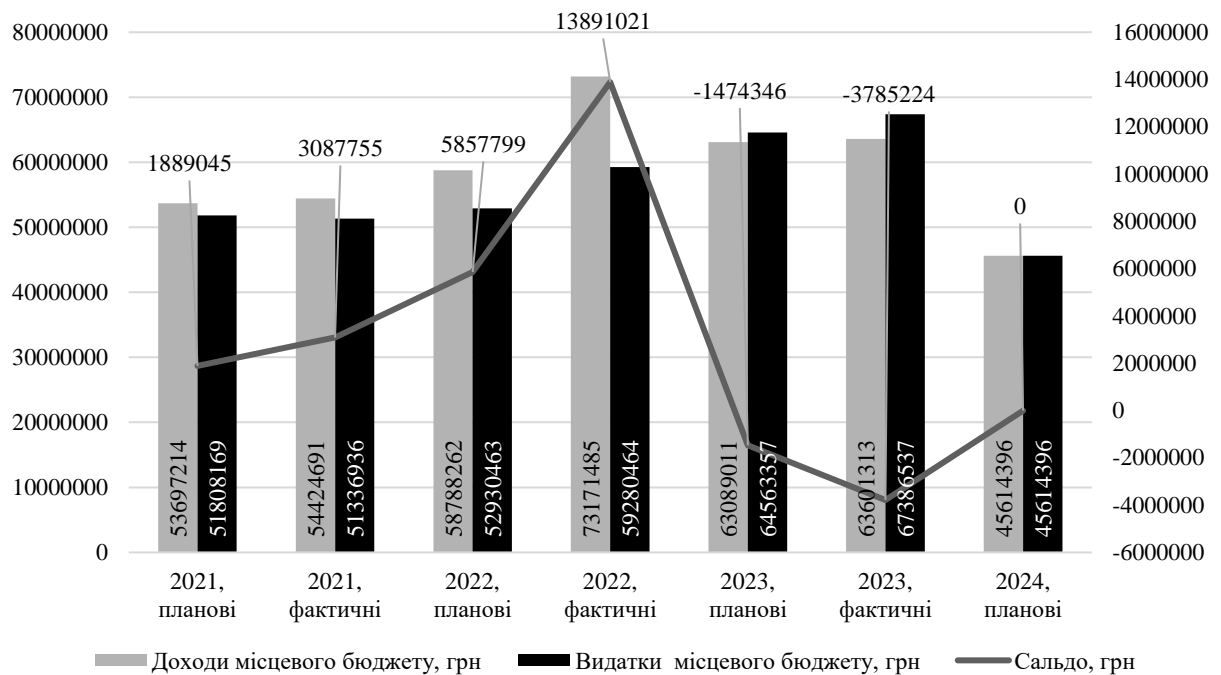

Рисунок 1.7.1 – Динаміка доходів і видатків (ліва вісь) та сальдо (права вісь) бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. (планові та фактичні показники), грн.

За приведеними аналітичними даними можна зауважити, що у 2021-22 рр. спостерігається незначне перевищення доходів над видатками бюджету, а у 2023 році – зафіксовано дефіцит бюджету, що не суперечить вимогам бюджетного законодавства. Крім того, спостерігається перманентне незначне

перевиконання плану як у розрізі доходної, так і видаткової частини бюджету. Зокрема, у 2021 р. доходну частину бюджету виконано на 101,35%, у 2022 р. – на 124,46% (найбільший показник за період), у 2023 р. – на 100,82%. Усереднений за 2021–2023 рр. показник виконання доходів бюджету Юнаківської ОТГ – 108,88%. Разом з тим, у розрізі видаткової частини бюджету Юнаківської ОТГ показники виконання планових видатків за аналогічний період становлять: у 2021 р. – 99,09% (найнижчий показник за період), у 2022 р. – 112,00%, у 2023 р. – 104,37%. Усереднений за 2021–2023 рр. показник виконання видатків бюджету Юнаківської ОТГ – 105,15%. Таким чином, можна відмітити позитивну тенденцію до перевиконання планових показників доходної частини бюджету громади, що характеризується дещо більшими масштабами, порівняно з аналогічним показником виконання видаткових асигнувань.

Показники динаміки та структури доходів загального і спеціального фонду бюджету Юнаківської ОТГ представлено на рис. 1.7.2.

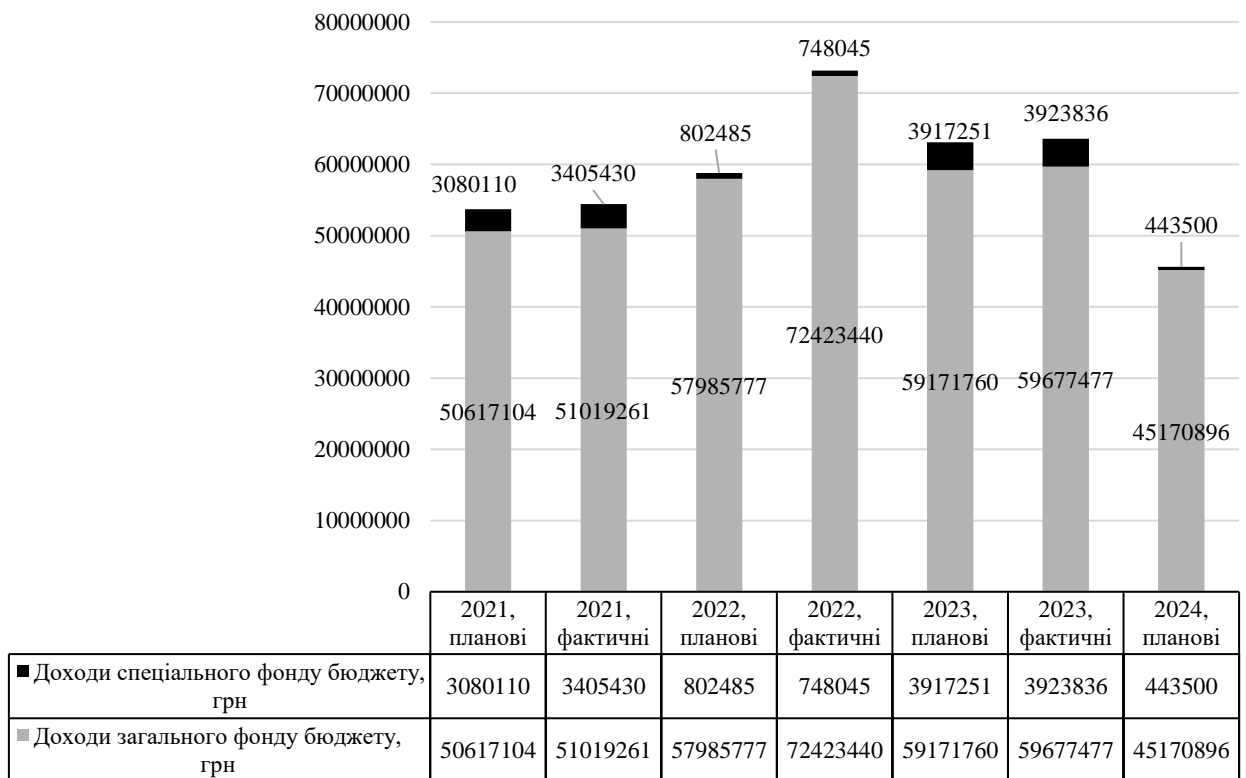

Рисунок 1.7.2 – Динаміка доходів загального та спеціального фонду бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. (планові та фактичні надходження), грн.

За результатами проведеного аналізу можна відмітити, що у структурі доходів бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. суттєво переважають доходи загального фонду бюджету (за фактичними надходження у середньому протягом 2021–2023 рр. частка доходів загального фонду становила 95,52%, а спеціального – 4,48%). Найменшою питома вага доходів загального фонду була у 2021 році – 93,74%, а найбільшою – у 2022 р. – 98,98% (за фактичними показниками).

Показники динаміки та структури податкових надходжень до бюджету Юнаківської ОТГ представлено на рис. 1.7.3.

За представленими аналітичними даними можна зауважити, що податкові надходження бюджету Юнаківської ОТГ переважно формуються за рахунок податків і зборів на доходи фізичних осіб (у 2021 р. їх питома вага у структурі фактично виконаних податкових надходжень склала 62,96%, у 2022 р. – 75,05%, у 2023 р. – 66,53%). Усереднений за 2021–2023 рр. показник питомої ваги даної групи податків у структурі фактичних податкових надходжень Юнаківської ОТГ – 68,18%. Другою за вагомістю бюджетоутворюючою групою податків для громади є місцеві податки і збори (у 2021 р. їх питома вага у структурі фактично виконаних податкових надходжень склала 31,18%, у 2022 р. – 21,80%, у 2023 р. – 29,91%). Усереднений за 2021–2023 рр. показник питомої ваги даної групи податків у структурі фактичних податкових надходжень Юнаківської ОТГ – 27,63%. Серед інших фіскальних платежів податкові надходження громади фактично на 3,85% формуються за рахунок надходжень від рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів, на 0,30% – за рахунок акцизного податку, на 0,05% – за рахунок екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Крім того, варто зауважити, що у 2021 р. податкові надходження було виконано на 88,37% (недовиконання переважно за групою місцевих податків і зборів), у 2022 р. – на 137,16% (перевиконання переважно за групою податків

і зборів на доходи фізичних осіб), у 2023 р. – на 101,25%. Усереднений за 2021-2023 рр. показник виконання податкових надходжень бюджету Юнаківської ОТГ – 108,93%.

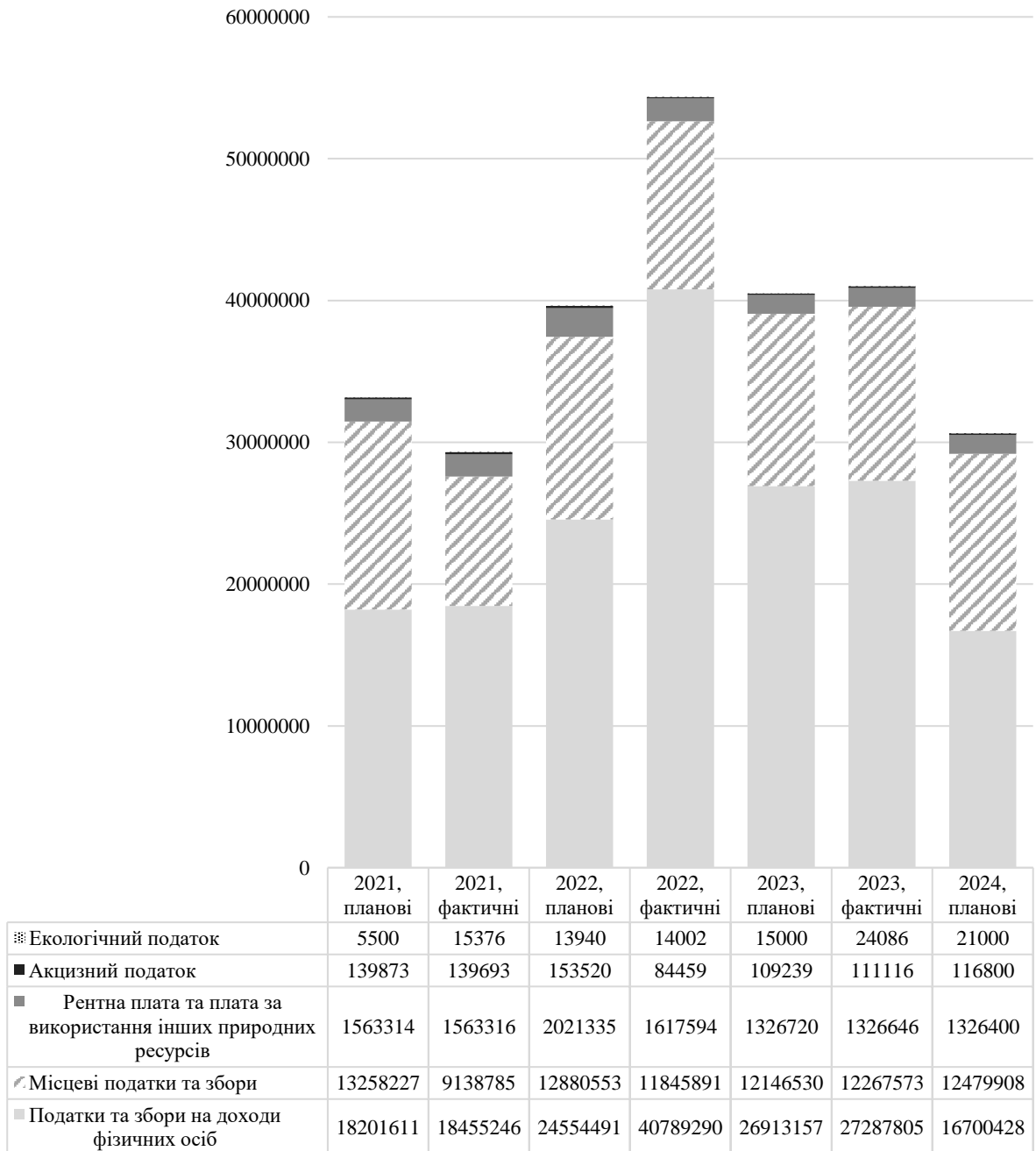

Рисунок 1.7.3 – Динаміка та структура податкових надходжень до бюджету Юнаківської ОТГ у 202–2024 рр. (планові та фактичні надходження), грн.

Показники динаміки та структури надходжень від місцевих податків і зборів до бюджету Юнаківської ОТГ представлено на рис. 1.7.4.

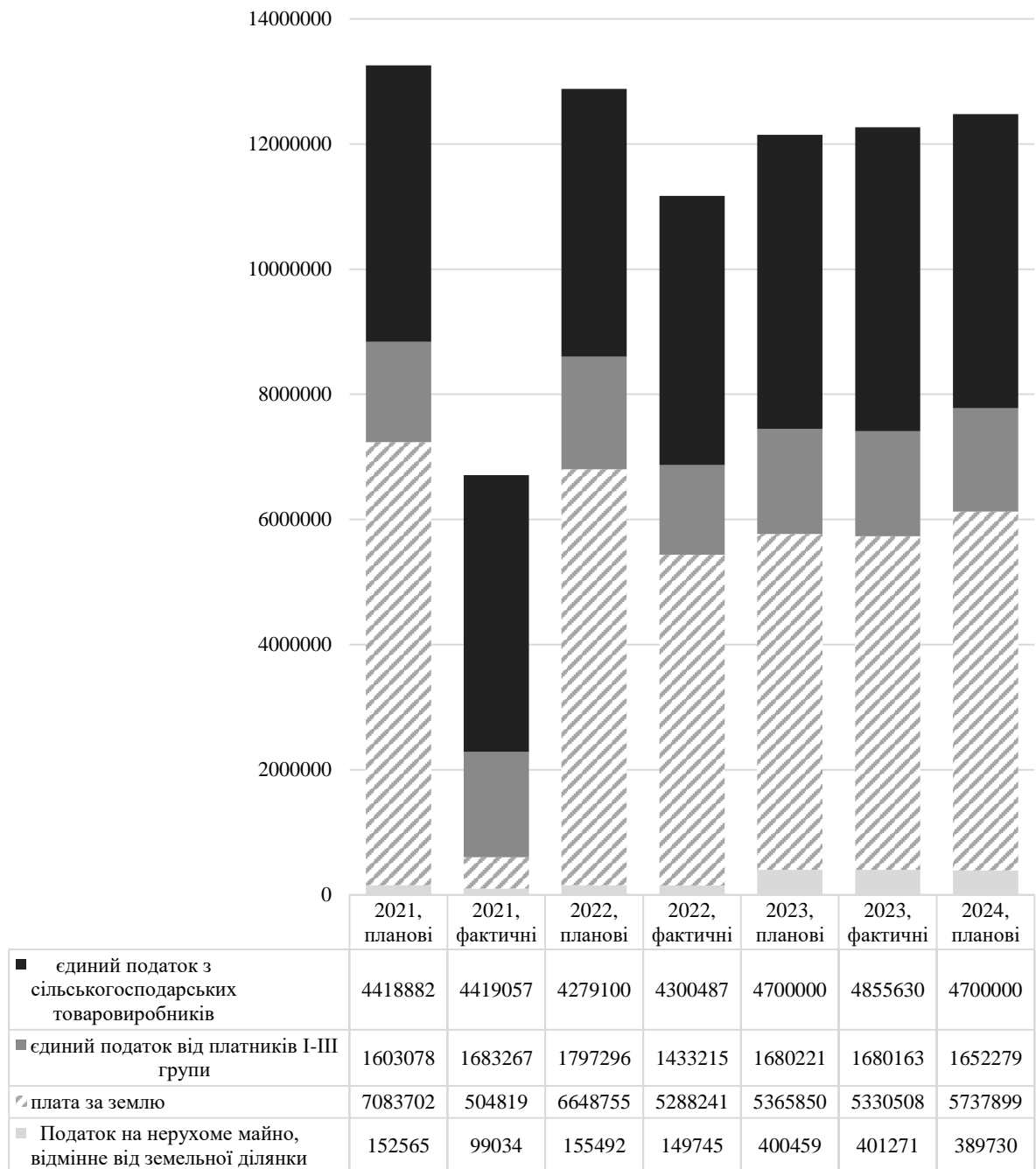

Рисунок 1.7.4 – Динаміка та структура надходжень від місцевих податків і зборів до бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. (планові та фактичні надходження), грн.

За представленими аналітичними даними можна зауважити, що основним серед місцевих податків і зборів є єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників (у 2021 р. їх питома вага у структурі фактично виконаних податкових надходжень від місцевих податків і зборів склала 65,90%, у 2022 р. – 38,49%, у 2023 р. – 39,58%). Усереднений за 2021–

2023 рр. показник питомої ваги даної групи податків у структурі фактично виконаних податкових надходжень від місцевих податків і зборів Юнаківської ОТГ – 47,99%. Другою за вагомістю є плата за землю (у 2021 р. її питома вага у структурі фактично виконаних податкових надходжень від місцевих податків і зборів склала 7,53% при плановому показнику у 53,43%, у 2022 р. – 47,34%, у 2023 р. – 43,35%). Усереднений за 2021–2023 рр. показник питомої ваги даної групи податків у структурі податкових надходжень від місцевих податків і зборів (фактичних) Юнаківської ОТГ – 32,77%. Серед інших місцевих податків і зборів доволі вагомою є питома вага єдиного податку від платників I-III групи – 17,21% (усереднений показник питомої ваги у структурі місцевих податків і зборів за 2021–2023 рр.) та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 2,03%. Варто відмітити, що на території Юнаківської ОТГ визначено також ставки туристичного збору у розмірі до 0,5% та 5% від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного (податкового) року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення для внутрішнього туризму та для в'їзного туризму відповідно. Фактичних надходжень від цього збору протягом періоду аналізу не зафіксовано.

Показники динаміки та структури видатків загального і спеціального фонду бюджету Юнаківської ОТГ представлено на рис. 1.7.5.

За результатами проведеного аналізу можна відмітити, що у структурі видатків бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. суттєво переважають видатки загального фонду бюджету (за фактичними показниками у середньому протягом 2021–2023 рр. частка видатків загального фонду становила 84,70%, а спеціального – 15,30%). Найменшою питома вага видатків загального фонду була у 2021 році – 90,65%, а найбільшою – у 2023 р. – 97,93% (за фактичними показниками).

В цілому можна доволі позитивно оцінити стан фінансово-бюджетного потенціалу Юнаківської ОТГ, проте варто також наголосити, що акумульованих фінансових ресурсів вистачає переважно на забезпечення поточних потреб життєдіяльності громади, тоді як для реалізації стратегічно

важливих інвестиційних проєктів існує потреба у залучення додаткового фінансування (з бюджетів інших рівнів, від міжнародних донорів, благодійної чи гуманітарної допомоги тощо).

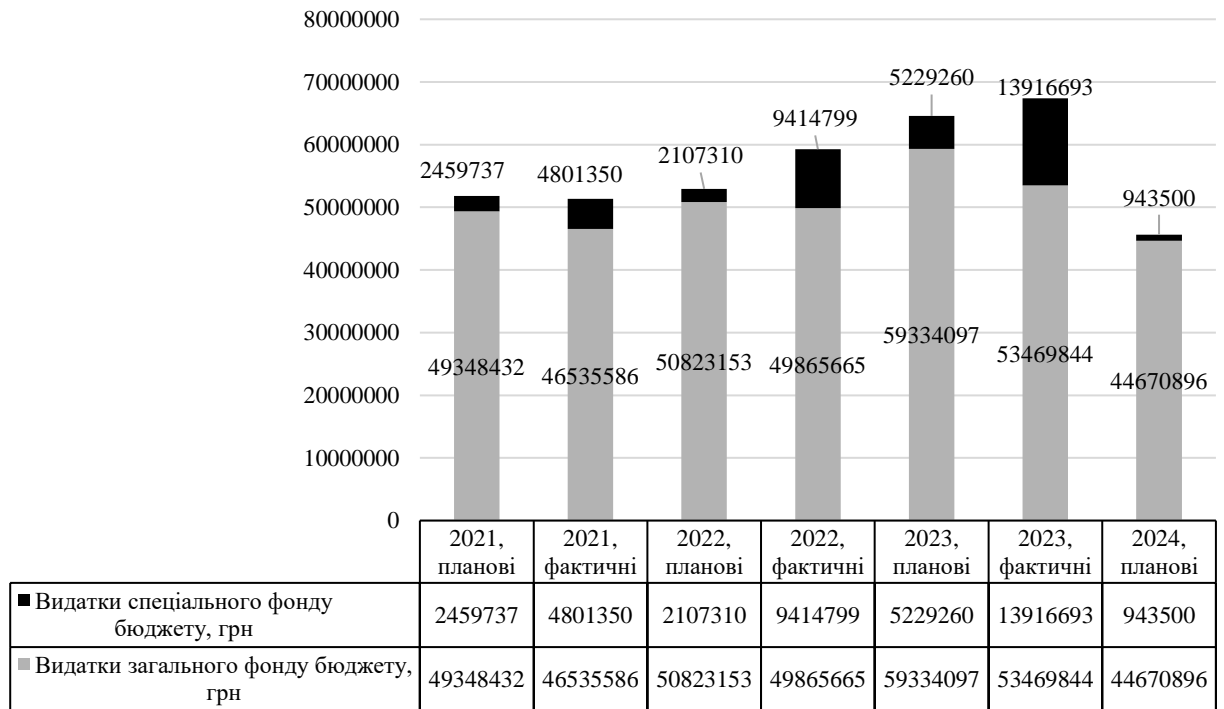

Рисунок 1.7.5 – Динаміка видатків загального та спеціального фонду бюджету Юнаківської ОТГ у 2021–2024 рр. (планові та фактичні видатки), грн.

При цьому в умовах воєнної агресії росії проти України, Юнаківська ОТГ зазнала суттєвих руйнувань інфраструктурних об'єктів, що потребує значних обсягів додаткових фінансових ресурсів для забезпечення повоєнної відбудови громади та відновлення комфортних умов для життя населення.

1.8 Рекреаційно-туристичний потенціал громади

Юнаківська громада має дуже значний потенціал для розвитку рекреаційно-туристичної діяльності. На території Юнаківської ОТГ розміщено 4 об'єкти національної спадщини (табл. 1.8.1), що створює основу туристичного потенціалу громади.

Таблиця 1.8.1 – Опис об'єктів культурної спадщини, що належать Юнаківській ОТГ

За категоріями	Кількість	Назва, їх стисла характеристика
історії (археології)	–	–
архітектури	2	Церква Миколаївська (Різдво Богородиці), зображена на гербі району, побудована в 1806 році; Арочний міст з червоної цегли на території Кияницького парку
культури (мистецтва)	–	–
природи	2	Ландшафтний заказник місцевого значення «Могрицький»; Кияницький парк, площа 55,6632 га, закладений у другій половині 19 століття. Ростає 105 видів і різновидностей та форм дерев і чагарників

У с. Юнаківка знаходиться Різдво-Богородицька церква, що датується 1806 роком закінчення її будівництва (рис. 1.8.1). Вважається, що ініціатором та спонсором зведення церкви є князь Михайло Голіцин. Церква була прикрашена колонами ззовні та розписана фресками зсередини. На жаль, на сьогодні пам'ятка знаходиться в аварійному стані та потребує реставрації.

Основу для розвитку зеленого туризму в громаді створюють 2 пам'ятки природи, розташовані на її території. Першою з них є Могрицький заказник площею більше 15 га, що знаходиться на схід від села Могриця. Має мальовничі краєвиди, що утворені пагорбами, балками, залишками кургану та панорамою річки Псел. Ця територія має тривалу історію та оповита легендами, що робить її привабливим місцем для проведення екскурсій та

тематичних заходів. Заказник характеризується степовою рослинністю, а також є місцем мешкання численних тварин, у тому числі, рослинами і тваринами, занесеними до Червоної книги України та обласного червоного списку. Особливістю є те, що до заказника примикає Могрицький крейдяний кар'єр (рис. 1.8.2), який також має значну туристичну цінність. Зокрема, до початку повномасштабної війни, поблизу його території щорічно проводився міжнародний ленд-арт симпозиум, а також значною популярністю користувався кемпінговий відпочинок.

Унікальні переваги у розвитку туристичного потенціалу громади створює наявність Кияницького парку, який є пам'яткою садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. Парк був закладений Іваном Харитоненком наприкінці ХІХ століття. Тоді ж було збудовано палац (рис. 1.8.3 – 1.8.4), який потім разом з садибою перейшов у власність племінниці поміщика – Марії Ліщинській. Палац був спалений за часів Першої світової війни, потім відбудований та в радянські часи використовувався як туристична база. На сьогоднішній день перебуває на балансі Сумського національного аграрного університету та потребує термінової реконструкції.

Кияницький парк вирізняється своєю унікальною рослинністю. Серед екзотичних рослин, що ростуть на його території, представлені гінкго білоба (рис. 1.8.5) та платан західний (рис. 1.8.6), висаджені більше 100 років тому. Також на території парку зростають багаторічні дуби, сосни, ялини, модрини. Всього налічується більше 100 видів рослинності. У той же час, паркова територія є доволі занедбаною, потребує догляду та відновлення туристичної придатності.

Слід зазначити, що паркова територія виходить на мальовничі береги річки Олешня (рис. 1.8.7 – 1.8.8), що в комплексі формує потужний потенціал для створення туристично-рекреаційної зони.

© 2023 TRAVELS INCLUSIVE UKRAINE [2]

Рисунок 1.8.1 – Церква Різдва Богородиці, с. Юнаківка

© 2024 КРОКУЮЧИ крізь час [3]

Рисунок 1.8.2 – Крейдяний кар'єр поблизу с. Могриця

Рисунок 1.8.3 – Кияницький палац (садиба Ліщинських)

Рисунок 1.8.4 – Кияницький палац (садиба Ліщинських)

Рисунок 1.8.5 – Рослинність біля Кияницького палацу (гінкго білоба та сосна сибірська)

Рисунок 1.8.6 – Рослинність біля Кияницького палацу (платан західний)

Рисунок 1.8.7 – Річка Олешня (краєвиди неподалік Кияницького палацу)

Рисунок 1.8.8 – Річка Олешня (краєвиди на в'їзді у с. Кияниця)

РОЗДІЛ 2
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЮНАКІВСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. SWOT-аналіз розвитку громади

Основою для прийняття виважених управлінських рішень та визначення стратегічних пріоритетів розвитку Юнаківської ОТГ є результати SWOT-аналізу, що представлені у табл. 2.1.1.

Таблиця 2.1.1 – Узагальнення результатів аналізу сильних та слабких сторін, загроз та можливостей за всіма складовими потенціалу розвитку Юнаківської ОТГ.

Ендогенні детермінанти: сильні та слабкі сторони	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
<p>1. Потужний природно-ресурсний потенціал, що характеризується наявністю сільськогосподарських угідь, лісового фонду, водних ресурсів, що формує підґрунтя для розвитку сільського господарства.</p> <p>2. Привабливі природні об'єкти (ландшафтний заказник місцевого значення «Могрицький»; Кияницький парк) та об'єкти історично-культурної спадщини (садиба Ліщинських) визначають потенціал розвитку туристично-рекреаційної сфери.</p> <p>3. Значний трудовий та підприємницький потенціал (за показниками до 2022 року).</p> <p>4. Географічна близькість до адміністративного центру області.</p>	<p>1. Географічна близькість до росії.</p> <p>2. Вибуття частини сільськогосподарських угідь через визнання їх непридатними для використання за цільовим призначенням у господарській діяльності у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами.</p> <p>3. Часткова втрата фінансового потенціалу громади через ненадходження від місцевих податків і зборів (плата за землю, єдиний податок) через визнання земельних угідь непридатними для використання за цільовим призначенням у господарській діяльності у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами</p> <p>4. Скорочення рівня ділової активності та втрата частин підприємницького потенціалу через закриття бізнесу чи його релокації до більш безпечних населених пунктів.</p> <p>5. Відсутність мережі покриття для руху залізничного транспорту, погіршення стану доріг з твердим покриттям у зв'язку з воєнною агресією.</p> <p>6. Руйнування об'єктів критичної інфраструктури (заклади шкільної та дошкільної освіти, медичні заклади).</p>

Ендогенні детермінанти: сильні та слабкі сторони	
<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
	7. Руйнування житлових приміщень. 8. Суттєві втрати людського потенціалу через добровільну міграцію населення у зв'язку з війною та примусову евакуацію населення з 10-кілометрової зони вздовж кордону з російською федерацією.
Екзогенні детермінанти: можливості та загрози	
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Розроблення та реалізація комплексної та покрокової стратегії повоєнного відновлення України, його деталізація у регіональному та муніципальному вимірах. 2. Розширення фінансової підтримки повоєнної відбудови громади за рахунок коштів міжнародних донорів та вітчизняних меценатів. 3. Завершення інтеграції України у європейський простір, отримання статусу члена Європейського Союзу з відповідною гармонізацією нормативно-правового поля, соціально-економічних відносин, суспільно-політичних інституцій. 4. Створення бренду громади, використання історико-культурної спадщини. 5. Налагодження туристично-рекреаційної діяльності в громаді. 6. Розвиток крафтового місцевого бізнесу.	1. Погіршення безпекової ситуації, ескалація воєнного конфлікту, спроби повторного наступу росії на територію України. 2. Подальше руйнування об'єктів критичної інфраструктури, що створює загрози для забезпечення нормального функціонування бізнесу та життєдіяльності населення в громаді. 3. Інтенсифікація природного та механічного відтоку населення через посилення інтенсивності обстрілів з боку росії, втрати соціально-економічного потенціалу. 4. Безповоротні втрати трудового та виробничо-підприємницького потенціалу, зумовлені війною. 5. Погіршення резильєнтності енергетичної системи, що ускладнює функціонування бізнесу та життєдіяльності населення. 6. Відсутність достатнього обсягу внутрішніх та зовнішніх інвестицій для забезпечення повоєнного відновлення інфраструктури, соціально-економічної системи.

Результати проведеного SWOT-аналізу засвідчили, що воєнні дії на території України призвели до появи нових загроз та посилення впливу слабких сторін для розвитку громади, що створює значні перешкоди для розвитку соціально-економічної діяльності та комфортного життя населення.

Разом з тим, розвиток Юнаківської ОТГ характеризується наявністю низки сильних сторін, що визначаються потужним природно-ресурсним, рекреаційно-туристичним та трудовим потенціалом, що створює низку можливостей для ефективного повоєнного відновлення громади за рахунок

формування бренду громади з багатою історико-культурною спадщиною, привабливими туристично-рекреаційними локаціями та розвинутою мережею крафтових бізнесів. Додаткові можливості повоєнного відновлення громади можуть бути забезпечені за рахунок участі у державних програмах повоєнного відновлення, залучення фінансових ресурсів від внутрішніх та зовнішніх донорів та меценатів.

2.2. Сценарії розвитку громади

В умовах воєнної агресії доволі складно чітко та однозначно спрогнозувати стратегічні перспективи розвитку Юнаківської ОТГ, оскільки на цей процес впливають значні фактори невизначеності, які обумовлені перебігом бойових дій як у безпосередній близькості до громади, так і на інших відтинках фронту. Разом з тим, на засадах експертного підходу визначення перспектив стратегічного розвитку Юнаківської ОТГ запропоновано здійснювати у розрізі трьох сценаріїв: песимістичного (ескалація воєнного конфлікту), реалістичного (перехід війни у стадію «замороженого конфлікту»), оптимістичного (завершення воєнних дій у короткостроковій перспективі).

2.2.1. Песимістичний сценарій (ескалація воєнного конфлікту)

Песимістичний сценарій передбачає ескалацію воєнної агресії росії, що супроводжується інтенсифікацією воєнних дій у безпосередній близькості до Юнаківської ОТГ чи перенесення лінії зіткнення на територію громади, посиленням інтенсивності та руйнівної потужності обстрілів з боку країни-агресора, критичним погіршенням соціально-економічної динаміки.

Базовими припущеннями реалізації цього сценарію для Юнаківської ОТГ є наступні:

- збільшення воєнних загроз (зростання інтенсивності обстрілів, проникнення диверсійно-розвідувальних груп противника на територію

громади) за рахунок наближення чи зміщення лінії зіткнення на територію громади;

- критичне руйнування об'єктів інфраструктури, що унеможливує забезпечення населення базовими суспільними благами (електроенергія, водопостачання, газопостачання, охорона здоров'я, освіта та ін.);

- фактичне припинення ділової та підприємницької активності, релокація підприємств та фізичних осіб-підприємців, зареєстрованих у громаді, до більш безпечних населених пунктів Сумської області та України в цілому;

- критичне падіння людського потенціалу за рахунок реалізації програми примусової евакуації населення та добровільного відтоку людей до більш безпечних населених пунктів;

- втрата природно-ресурсного потенціалу через визнання сільськогосподарських угідь непридатними для використання за цільовим призначенням у господарській діяльності у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами;

- критичне зниження фіскально-бюджетного потенціалу через відсутність надходжень від податків і зборів.

У випадку реалізації песимістичного сценарію можна очікувати наступних результатів:

- збільшення воєнних загроз та руйнування критичної інфраструктури унеможливує підтримання нормальної життєдіяльності населення на території громади, що призводить до практично повної втрати людського потенціалу – на території громади залишаються лише малочисельні осередки цивільного населення, що проживають у населених пунктах, які віддалені від лінії зіткнення;

- відсутність локального бізнесу нівелює будь-які можливості для працевлаштування населення та забезпечення функціонування суб'єктів роздрібною торгівлі, тому у громаді частково залишається лише населення

пенсійного віку, яке забезпечує свою життєдіяльність за рахунок ведення підсобного господарства та гуманітарної допомоги;

- забруднення сільськогосподарських угідь вибухонебезпечними предметами, втрата фонду лісових ресурсів, руйнування об'єктів історико-культурної спадщини практично нівелює можливості для швидкого повоєнного відновлення у разі зниження інтенсивності бойових дій;

- громада частково перетворюється на «сіру» зону, непридатну для нормального життя населення.

2.2.2. Реалістичний сценарій (перехід війни у стадію «замороженого конфлікту»)

Реалістичний сценарій передбачає перехід війни у стадію «замороженого конфлікту» або конфлікту у стадії врегулювання, для якого характерним є зниження інтенсивності бойових дій та поступове відновлення втрат, завданих війною.

Базовими припущеннями реалізації цього сценарію для Юнаківської ОТГ є наступні:

- зниження воєнних загроз – зменшення інтенсивності обстрілів майже до цілковитого припинення вогню;

- поступове, але повільне відновлення об'єктів критичної інфраструктури через брак фінансових потужностей для їх відбудови та низькі темпи залучення іноземних інвестицій через існування потенційних ризиків повторної ескалації конфлікту;

- часткове відновлення ділової та підприємницької активності, переважно за рахунок активізації фізичних осіб-підприємців, що надають послуги роздрібною торгівлю та випікання хліба;

- поступове відновлення людського потенціалу за рахунок повернення працездатного населення в громаду, що є одночасно і передумовою, і наслідком відновлення ділової та підприємницької активності;

– часткова втрата сільськогосподарського потенціалу через неможливість використання за цільовим призначенням сільськогосподарських угідь, що знаходяться у 2-кілометровій зоні від кордону з росією, через їх потенційне забруднення вибухонебезпечними предметами, та неможливість їх швидкого розмінування через брак фінансових та людських ресурсів;

– фінансово-бюджетний потенціал є низьким, але поступово відновлюється за рахунок зростання надходжень від місцевих податків і зборів, розподілу загальнодержавних податків, отримання додаткових фінансових ресурсів з державного бюджету (зокрема, у формі додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації).

У випадку реалізації реалістичного сценарію можна очікувати наступних результатів:

– безпекова ситуація є відносно стабільною, зменшення інтенсивності обстрілів дозволяє поступово, починаючи з 2025 року, відновити умови для нормального життя населення в громаді; протягом 2025–2026 рр. відновлюються основні об'єкти критичної інфраструктури (заклади освіти, охорони здоров'я, адміністративні будівлі), стабілізується функціонування забезпечувальної інфраструктури (електроенергія, водопостачання, газопостачання);

– покращення демографічної ситуації в громаді за рахунок зростання питомої ваги працездатного населення, що повернулося в громаду після вимушеної евакуації, а також поліпшення протягом 2026–2027 рр. показників природного приросту населення порівняно з динамікою 2022–2024 рр.;

– у 2025 році здійснюється активна робота з розмінування земель сільськогосподарського призначення, що дозволяє поступово, у II півріччі 2025 – 2026 рр. відновити активність аграрних підприємств у громаді за рахунок

повернення до експлуатації частини земель сільськогосподарського призначення, що були «заморожені» через їх потенційне забруднення вибухонебезпечними предметами (однак, частина земельного фонду сільськогосподарського призначення, що перебувають у безпосередній близькості до кордону з росією, не експлуатується через можливі безпекові загрози);

– спостерігається поступове відновлення ділової активності: у 2025 році до своєї підприємницької діяльності повертаються фізичні особи-підприємці, відновлюється роздрібна торгівля та випікання хліба у населених пунктах громади, у II півріччі 2025–2026 рр. відновлюють активність та нарощують бізнес-процеси аграрні підприємства, у 2026 р. – з’являються нові крафтові виробники (сироварня, виробництво тротуарної плитки тощо) та активізується розвиток рекреаційно-туристичного бізнесу (на базі Могрицького заказника та Кияницького парку);

– фінансово-бюджетний потенціал громади у 2025 році все ще є проблем, проте з 2026 року ситуація поступово покращується за рахунок збільшення податкових надходжень через відновлення ділової активності, зростання підтримки та відновлення територій за рахунок трансфертів з державного бюджету, зростання зацікавленості іноземних та вітчизняних приватних інвесторів у співфінансуванні проектів з відновлення об’єктів інфраструктури та розвитку локального бізнесу;

– протягом 2025–2027 рр. громада поступово повертається до нормального функціонування, проте безпосередня близькість до кордону з росією в умовах «замороженого конфлікту» або конфлікту у стадії врегулювання створює певні бар’єри, що сповільнюють розвиток громади та послаблюють зацікавленість інвесторів вкладати кошти в інвестиційні проекти на території Юнаківської ОТГ.

2.2.3. Оптимістичний сценарій (завершення воєнних дій у короткостроковій перспективі)

Оптимістичний сценарій передбачає завершення активних бойових дій на території України та врегулювання безпекових питань на початку 2025 року, нівелювання воєнних загроз, поступове відновлення соціально-економічної динаміки, відбудова об'єктів критичної та промислової інфраструктури, житлового фонду.

Базовими припущеннями реалізації цього сценарію для Юнаківської ОТГ є наступні:

- нівелювання воєнних загроз та цілковите припинення вогню, відведення російських військ від державного кордону;
- швидке відновлення об'єктів критичної інфраструктури та житлового фонду за рахунок програм фінансової підтримки від міжнародних донорів, інвестицій внутрішніх та зовнішніх донорів, трансфертів та цільових програм з державного бюджету;
- відновлення ділової та підприємницької активності, поява нових бізнес-одиниць;
- інтенсивне відновлення людського потенціалу за рахунок повернення працездатного населення в громаду;
- поступове відновлення сільськогосподарського потенціалу, втраченого через неможливість використання сільськогосподарських угідь за цільовим призначенням через їх потенційне забруднення вибухонебезпечними предметами, за рахунок активного використання власного потенціалу та допомоги країн-партнерів для забезпечення більш швидких темпів розмінування території України;
- швидке відновлення фінансово-бюджетного потенціалу як за рахунок зростання надходжень від місцевих податків і зборів, розподілу загальнодержавних податків, отримання додаткових фінансових ресурсів з державного бюджету (зокрема, у формі додаткової дотації з державного

бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією російської федерації), так і за рахунок фінансової допомоги від міжнародних організацій, урядів та муніципалітетів інших країн, приватних донорів.

У випадку реалізації оптимістичного сценарію можна очікувати наступних результатів:

– безпекова ситуація є стабільною та прогнозованою, безпекові гарантії задекларовані в офіційних документах та підтримуються країнами-партнерами, що дозволяє з початку 2025 року перейти до відновлення об'єктів критичної (заклади освіти, охорони здоров'я, адміністративні будівлі) та забезпечувальної інфраструктури (електроенергія, водопостачання, газопостачання), житлового фонду; темпи відновлення є доволі швидкими, оскільки реалізація цих проектів фінансується як за рахунок внутрішніх джерел (кошти бюджетів різних рівнів, приватних інвесторів), так і за рахунок фінансової допомоги від міжнародних організацій, урядів та муніципалітетів інших країн, приватних донорів;

– покращення демографічної ситуації в громаді за рахунок зростання питомої ваги працездатного населення, що повернулося в громаду після вимушеної евакуації, а також поліпшення протягом 2026–2027 рр. показників природного приросту населення порівняно з динамікою 2022–2024 рр.; поліпшення демографічних показників відбувається, у тому числі, і за рахунок притоку іноземних громадян, цікавість яких до України стрімко зростає;

– протягом 2025 року зусиллями вітчизняних фахівців та профільних спеціалістів країн-партнерів забезпечується активна робота з розмінування земель сільськогосподарського призначення, що дозволяє поступово відновити активність аграрних підприємств у громаді за рахунок повернення до експлуатації частини земель сільськогосподарського

призначення, що були «заморожені» через їх потенційне забруднення вибухонебезпечними предметами;

– спостерігається сплеск ділової активності як за рахунок повернення до підприємницької діяльності тих суб'єктів бізнесу, що призупинили свою діяльність на період дії воєнного стану, так і нарощування потенціалу аграрних підприємств, а також появи нових крафтових виробників (сироварня, виробництво тротуарної плитки тощо) та активізації розвитку рекреаційно-туристичного бізнесу (на базі Могрицького заказника та Кияницького парку);

– до кінця 2025 року фінансово-бюджетний потенціал громади суттєво покращується за рахунок збільшення податкових надходжень через відновлення ділової активності, зростання підтримки та відновлення територій за рахунок трансфертів з державного бюджету, зростання зацікавленості іноземних та вітчизняних приватних інвесторів у співфінансуванні проектів з відновлення об'єктів інфраструктури та розвитку локального бізнесу;

– вже до кінця 2025 року громада повертається до нормального функціонування, а протягом 2026–2027 рр. відбувається формування оновленого іміджу Юнаківської ОТГ як громади з комфортними умовами проживання та розвинутою соціальною інфраструктурою, потужним сільськогосподарським потенціалом та крафтовим бізнесом, привабливими осередками «зеленого» туризму та центрами історико-культурної спадщини, відомими за межами Сумської області.

З урахуванням поточної ситуації, проаналізованої статистичної інформації та узагальнення експертної думки ключових стейкхолдерів, у якості основного сценарію розвитку Юнаківської ОТГ на 2025–2027 рр. прийнято реалістичний сценарій, що передбачає перехід війни у стадію «замороженого конфлікту» або конфлікту у стадії врегулювання.

Реалізація як базового, так і оптимістичного сценаріїв розвитку та повоєнного відновлення Юнаківської ОТГ передбачає формування своєрідної

інвестиційної карти об'єктів різного функціонального призначення, реалізація інвестиційних проєктів для створення яких дозволить суттєво покращити привабливість і конкурентоспроможність громади, а також зробити її ще більш комфортною для життя населення.

2.3. Потенційні інвестиційні проєкти у межах реалізації стратегії розвитку та повоєнного відновлення громади

Громада має значний туристично-рекреаційний потенціал, який одночасно можна реалізовувати за різними напрямками.

1. Розвиток зеленого туризму в с. Могриця.

Поєднання мальовничих краєвидів Могрицького заказника, крейдяного Могрицького кар'єру та давньої історії місцевості завжди приваблюватимуть туристів. До початку повномасштабного вторгнення с. Могриця було частиною велосипедного маршруту та центром кемпінгового відпочинку переважно для туристів Сум та області. Відновити та розширити роль цієї локації не лише в регіональному масштабі можна за допомогою реалізації декількох кроків:

– забезпечення зони для тимчасового проживання. Оптимальним варіантом є встановлення декількох модульних котеджних будинків, які є швидкими у зведенні та добре задовольняють вимоги енергоефективності. Крім того, дизайн модульних будинків, виготовлених з застосуванням натуральних матеріалів, добре вписується у будь-який природний ландшафт, що відповідає концепції зеленого туризму. Вартість одного модульного будинка коливається у межах 20–50 тис. дол. США залежно від конструкції та розміру. Задача цих будинків в оренду забезпечить створення в громаді додаткових робочих місць та формування потоку фінансових надходжень до місцевого бюджету для підтримки довгострокової сталості проєкту. Крім того, слід облаштувати платні місця для паркування, що забезпечить комфортне перебування туристів з інших міст;

– облаштування пункту прокату велосипедів. Наявність улюбленого багатьма туристами велосипедного маршруту по населеним пунктам Юнаківської громади свідчить про популярність цього виду дозвілля у майбутньому. Для організації комплексного відпочинку відвідувачів Могрицького заказника достатньо облаштувати пункт прокату велосипедів, який міститиме мінімум 10 одиниць велосипедної техніки для різних категорій (дорослі, дитячі, підліткові велосипеди тощо). Середня вартість одного велосипеда за ринковими цінами 2024 року становить близько 20–30 тис. грн. Надходження від прокату забезпечать оновлення велосипедного парку та фінансування додаткових робочих місць;

– створення лавандової ферми. Гарним доповненням до комплексного розвитку туристичної привабливості місцевості стане організація лавандового бізнесу, який наразі активно розвивається в Україні. Початкові інвестиції у створення лавандової ферми стартують від 500 тис. грн. У той же час, лавандове поле має всебічний потенціал для комерційної реалізації, що включає платне відвідування, проведення фотосесій, продаж букетів, саджанців, косметичних засобів та виробів з лаванди. В перспективі може бути відкрите тематичне лавандове кафе. Все це завершить комплексне облаштування локації для відпочинку в с. Могриця.

2. Створення рекреаційної зони в с. Кияниця.

Потужний потенціал для забезпечення санаторного відпочинку та реабілітації має с. Кияниця. Наявність заповідної зони та близькість природного джерела мінеральної води в с. Іволжанське є базою для реалізації рекреаційного потенціалу території, що потребує здійснення декількох кроків:

– реставрація приміщення старої лікарні та покинутих будівель та створення на їх базі пансіонату для відпочинку та реабілітації. Поблизу входу в Кияницький парк розташовано декілька старих будівель, які, за наявності інвестиційних вкладень, можуть бути переобладнані у приміщення пансіонату та використовуватись для санаторного відпочинку та реабілітації, у тому числі реабілітації ветеранів російсько-української війни. Будівлі є одноповерховими,

що спрощує обладнання інклюзивного доступу до них. Крім того, поруч розташована місцева амбулаторія, яка в перспективі може бути розширена до рівня поліклініки;

– окультурення Кияницького парку, облаштування пішохідних кардіологічних маршрутів. Значний потенціал має відновлення заповідної території та її використання у процесі фізичної та психологічної реабілітації населення. Необхідним є розчищення території парку, встановлення табличок, облаштування тротуарів та піших маршрутів, облаштування пляжної зони;

– забезпечення реставрації палацу Ліщинських (у партнерстві з Сумським національним аграрним університетом, на балансі якого знаходиться споруда). Відреставрований маєток може стати окрасою с. Кияниця та приваблювати відвідувачів з усієї України. Крім того, його реставрація є необхідною умовою створення комплексного іміджу громади як потужної туристично-рекреаційної зони.

Значні перспективи має розвиток у громаді малого та середнього бізнесу за різними напрямками.

1. Створення сироварні.

У довоєнний час на території Юнаківської громади (в с. Басівка) ПрАТ «Іскра» займалося розведенням великої рогатої худоби молочних порід. Це створювало сировинний потенціал для виготовлення сиру. У громаді тривалий час функціонувала приватна сироварня. Все це свідчить про наявність позитивного досвіду, який може бути відновлений по закінченню військових дій на території громади. У Сумській області наявний значний потенціал для розвитку крафтових сироварень, які реалізують свою продукцію по всій Україні. Сумська сироварня «O'bereg» навіть відкрила навчальний центр для крафтярів.

Специфікою облаштування сироварні є те, що одне й те ж саме обладнання одночасно можна використовувати для виробництва кількох видів сиру, тому його початкова вартість може бути невисокою. Враховуючи значний туристичний потенціал громади переважна частина продукції може бути

реалізована у місцевих магазинах, крім того, розвиток онлайн-торгівлі дозволяє організувати реалізацію виготовленої продукції необмежено по всій території України.

2. Створення підприємства з виготовлення тротуарної плитки

Значні втрати інфраструктури на території громади, зумовлені війною, свідчать про необхідність її комплексного відновлення, що потребуватиме значних витрат будівельних матеріалів. Значну інвестиційну привабливість має створення цеху з виготовлення тротуарної плитки, який у першу чергу забезпечуватиме потреби громади, враховуючи перспективні плати розвитку її туристичного потенціалу, що вимагає облаштування територій. Крім того, післявоєнне відновлення основних соціальних об'єктів (школи, дитячі садочки, лікарні) також потребує відновлення та реконструкції дворів, тротуарів, пішохідних доріжок навколо них. Для створення невеликого цеху з тротуарної плитки разові інвестиції на придбання обладнання (бетономішалка, вібростіл, форми, столи для сушіння плитки) становлять 2–3 тисячі дол. США. Зазначене обладнання дозволяє виготовляти близько 50 м² плитки за один раз, враховуючи витрати часу на сушіння плитки, за місяць безперервного виробництва можна виготовити близько 500 м² тротуарної плитки. Крім того, слід враховувати необхідність закупівлі сировини (цемент, пісок, пластифікатори та пігменти), її вартість для виробництва 1 м² плитки коливається в районі 5–7 дол. США; оплату праці найманих працівників, а також разові витрати на облаштування приміщення. Слід зазначити, що виробництво тротуарної плитки носить сезонний характер, тому таких масштабів діяльності цеху буде цілком достатньо для забезпечення власних потреб територіальної громади протягом декількох років, що дозволить уникнути перенасичення ринку. Реалізація зазначеного інвестиційного проєкту дозволить створити у громаді додаткові робочі місця, а також оптимізувати логістичні та фінансові витрати на реконструкцію та облаштування інфраструктурних об'єктів.

Не менш важливим стратегічним пріоритетом повоєнного відновлення громади є розбудова об'єктів соціальної інфраструктури.

1. Створення Центру надання адміністративних послуг.

За офіційними статистичними даними, станом на 01.01.2024 р. у Юнаківській ОТГ проживає 4311 осіб, з яких 2339 осіб (54,26%) – працездатне населення віком від 18 до 59 років, що є потенційними користувачами адміністративних послуг. При цьому, відстань від найбільш віддаленого населеного пункту громади – с. Новеньке, до м. Суми (де є найближчий Центру надання адміністративних послуг, далі – ЦНАП) становить 61 км, при чому відстань до найближчої зупинки громадського транспорту для жителів цього населеного пункту становить 4 км. Таким чином, для забезпечення комфортних умов для життя населення та забезпечення їх можливістю скористатися адміністративними послугами, для Юнаківській ОТГ в умовах повоєнного відновлення перспективним є створення стаціонарного чи мобільного ЦНАПу (орієнтовна вартість придбання останнього станом на 01.01.2024 р. становить 8 млн грн).

2. Відновлення об'єктів соціальної інфраструктури.

Унаслідок воєнної агресії на території Юнаківської ОТГ зазнали руйнувань усі заклади загальної середньої та дошкільної освіти. Для відновлення резильєнтності освітнього процесу на території громади у рамках стратегії повоєнної відбудови доцільно побудувати нову школу, ємністю на 300 учнів. До складу комплексу доцільно також інтегрувати їдальню, спортивний зал, невеликий басейн та стадіон, що сприятиме гармонійному фізичному та ментальному розвитку дітей. Для відновлення потенціалу мережі закладів дошкільної освіти, на території громади також доцільно побудувати дитячий садочок, ємністю на 60 дітей. До комплексу дошкільного закладу також має входити їдальня. Враховуючи безпекові виклики, кожен з вищезазначених закладів освіти повинен бути облаштованим найпростішими укриттями, пропускна здатність яких має узгоджуватися з чисельністю учнів та дітей. Приймаючи до уваги той факт, що у рамках стратегії повоєнного відновлення

на території громади планується 1 заклад загальної середньої освіти та 1 заклад дошкільної освіти, для забезпечення транспортування дітей до та з відповідних закладів освіти доцільно додатково сформувати парк шкільних автобусів.

У рамках відновлення об'єктів соціальної інфраструктури на території Юнаківської ОТГ також існує необхідність залучення додаткового фінансування для капітального ремонту амбулаторій загальної практики сімейної медицини у с. Юнаківка та с. Кияниця, що зазнали пошкоджень унаслідок російської агресії.

Відновлення також потребують певні об'єкти культурно-дозвільної інфраструктури. Зокрема, є потреба у ремонті даху Іволжанського сільського клубу, а підвальне приміщення Юнаківського сільського будинку культури можливо перетворити на найпростіше укриття.

ВИСНОВКИ

За результатами аналізу складових потенціалу Юнаківської територіальної громади та стратегічних пріоритетів її розвитку до 2027 року, можна зауважити, що громада має значний природно-ресурсний, трудовий та рекреаційний потенціал, що визначає пріоритети її розвитку та повоєнного відновлення до 2027 р.

Об'єднана територіальна громада утворена 24 листопада 2020 р., проте населені пункти, що входять до її складу, мають понад трьохсотрічну історію. Природно-ресурсний потенціал громади визначається значними площами сільськогосподарських угідь, земель лісового фонду, розгалуженою системою водойм, а також запасами мінеральних вод.

Людський потенціал громади є доволі потужним, проте зазнав значного скорочення через безпекові ризики, унаслідок реалізації яких частина працездатного населення була вимушена мігрувати до більш безпечних населених пунктів Сумської області та України. Станом на 01.01.2024 року за межами громади вже перебувало понад 40 % її населення, тоді як за результатами обов'язкової евакуації населення, яке потрапляє в зону вогневого ураження ворога, протягом серпня–жовтня 2024 р. евакуйовано ще понад 860 жителів. Поточний стан людського потенціалу є доволі загрозливими, проте має гарні перспективи доволі швидкого відновлення за умови суттєвого поліпшення безпековим умов у громаді.

Транспортна інфраструктура в громаді представлена як дорогами з твердим покриттям, так і ґрунтовими дорогами. Посиленню транспортно-логістичного потенціалу Юнаківської територіальної громади сприяє те, що через територію громади проходить автомобільний шлях національного значення – Н-07 (Київ – Суми – Юнаківка). Усі дороги в громаді зазнали механічних ушкоджень, спричинених обстрілами, що потребує їх відновлення у повоєнний період. Мережа покриття для руху залізничного транспорту на території громади відсутня.

Виробничо-підприємницький потенціал громади сформувався під впливом природно-ресурсного потенціалу, і представлений переважно підприємствами сільського господарства та фізичними-особами підприємцями, які надають послуги з роздрібною торгівлі. Однак, через безпекові загрози, більшість фізичних осіб-підприємців фактично припинили свою діяльність, а суб'єкти аграрного сектору громади не можуть здійснювати господарську діяльність через визнання частини земель сільськогосподарського призначення непридатними для використання за цільовим призначенням у господарській діяльності у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами.

Спостерігається також погіршення стану об'єктів соціальної сфери, що функціонують у громаді. Зокрема, заклади середньої та дошкільної освіти продовжують надавати освітні послуги, проте лише в онлайн форматі, що спричинено як безпековими загрозами, так і руйнуванням закладів освіти. Безпекові виклики зумовили також скорочення контингенту здобувачів освіти (станом на 01.04.2024 р. – було 326 учнів, а на 01.10.2024 р. – лише 259 учнів, за цей же період відбулося падіння по контингенту закладів дошкільної освіти з 74 до 43 дітей). Пошкодження також зазнали як заклади охорони здоров'я, так і заклади культури та дозвілля.

Стан фінансово-бюджетного потенціалу Юнаківської територіальної громади можна оцінити позитивно, оскільки протягом 2021–2023 рр. спостерігається перевиконання планових показників формування доходної частини бюджету, масштаб в середньому за період якого є більшим за аналогічний показник виконання видатків бюджету. Податкові надходження до бюджету громади забезпечуються переважно за рахунок розподілу податку на доходи фізичних осіб, проте важливу бюджетоутворюючу роль мають також місцеві податки і збори. Серед місцевих податків і зборів превалюють єдиний податок та плата за землю. В умовах війни відбулася значна втрата фінансово-бюджетного потенціалу, що зумовлено зниженням ділової активності підприємства та фізичних осіб-підприємців через безпекові загрози.

Рекреаційно-туристичний потенціал громади є надзвичайно потужним. Він представляє синтез природних об'єктів (ландшафтний заказник місцевого значення «Могрицький», Кияницький парк) та історико-архітектурної спадщини (Різдво-Богородицька церква, палац Ліщинських). Наявний потенціалу формує потужну базу для створення туристично-рекреаційної зони у повоєнний період.

Узагальнення результатів аналізу сильних та слабких сторін, загроз та можливостей за всіма складовими потенціалу розвитку Юнаківської територіальної громади засвідчило, що воєнні дії на території України призвели до появи нових загроз та посилення впливу слабких сторін для розвитку громади, що створює значні перешкоди для розвитку соціально-економічної діяльності та комфортного життя населення. Однак, попри це, громада має значний потенціал для ефективного повоєнного відновлення.

Експертним методом визначено, що для Юнаківської територіальної громади до 2027 р. можливими є 3 сценарії розвитку: песимістичний (ескалація воєнного конфлікту), реалістичний (перехід війни у стадію «замороженого конфлікту»), оптимістичний (завершення воєнних дій у короткостроковій перспективі). У якості базового сценарію обрано реалістичний. В умовах реалізації стратегії повоєнного відновлення громади перспективними інвестиційними проєктами можуть стати наступні: розвиток зеленого туризму в с. Могриця, створення рекреаційної зони в с. Кияниця, розвиток у громаді малого та середнього бізнесу (створення сироварні та підприємства з виготовлення тротуарної плитки), відновлення об'єктів соціальної інфраструктури (створення Центру надання адміністративних послуг, будівництво нової школи та дитячого садка, відновлення об'єктів системи охорони здоров'я та культурно-дозвільної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юнаківська територіальна громада. Офіційний сайт АТ «Візіком». URL: <https://maps.visicom.ua/c/35.04501,51.10805,11/f/OTGUA5H74?lang=en> (Дата звернення: 10.04.2024).
2. Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Юнаківка. Офіційний сайт TRAVELS INCLUSIVE UKRAINE. URL: <https://travels.in.ua/uk-UA/object/4136/tserkva-rizdva-presvyatoyi-bohorodytsi> (Дата звернення: 10.04.2024).
3. КРОКУЮЧИ крізь час. Офіційний сайт. URL: <https://toursproject.com.ua/skarbi-krasnopilskogo-kraju.php> (Дата звернення: 10.04.2024).